

Monogràfic sobre
I Jornades Escola Infantil
i Comunitat

Revista Electrònica

Educativa i Socioeducativa

Projecte escolar de Son Riera

Joan Gelabert

Projecte escolar de Son Riera

Joan Gelabert
Patronat Municipal de Reallotjament i Reinserció Social

Per citar l'article

“Gelabert, J. (2009). Projecte escolar de Son Riera. *IN. Revista Electrònica d'Investigació i Innovació Educativa i Socioeducativa*, V. 2, n. 1, PÀGINES 81-84. Consultado en http://www.in.uib.cat/pags/volumenes/vol2_num1/gelabert/index.html en (poner fecha)”

El projecte escolar de Son Riera s'inicià quan es va tancar l'escola del poblat de Son Banya el 1990. Varen començar a aflorar noves filosofies respecte a la integració, la multiculturalitat, l'etnocentrisme i s'arribà a la conclusió que la creació d'un centre escolar al mateix poblat seria contraproduent per a la integració d'aquesta població en la ciutat de Palma. Després d'un conveni entre el Ministeri d'Educació i l'Ajuntament de Palma es reubicaren els nens i nenes de Son Banya en cinc centres públics, que són els mateixos que es mantenen en l'actualitat.

Aquest projecte pretén :

- Normalitzar l'assistència, l'actitud i la integració dels menors als centres educatius

El context en el qual habitualment intervenim és un context d'exclusió social on hi ha famílies multiproblemàtiques i on la venda de droga és una activitat cada vegada més freqüent i generalitzada a tota la població, això comporta una habituació dels nins i nines davant el consum de drogues i la satisfacció immediata de les necessitats econòmiques familiars, en la majoria de casos no amb un afany de lucre sinó com a mesura última de subsistència. La ubicació aïllada del poblat, amb la dificultat afegida de manca de transport públic en horaris regulars, dificulta la integració en activitats extraescolars. Les condicions de vida són precàries pel context social en general.

Les dificultats amb les quals freqüentment treballam són, més o menys:

- Falta de motivació de les famílies gitanes davant iniciatives municipals.
- Absentisme generalitzat.
- Fracàs escolar generalitzat degut gairebé totalment a l'absentisme.
- Abandonament prematur del sistema escolar (coincidint amb el pas a l'ESO).
- Dificultats d'integració social, escolar i cultural.
- Necessitat d'adquirir hàbits bàsics i canvis de comportament.

De la mateixa manera i des de Palma es treballa amb els infants de les famílies real·lotjades, és a dir, amb totes les famílies de les diverses fases de real·lotjament des de 1995. De forma general es realitzen les mateixes activitats de sensibilització, motivació, seguiment i enllaç o pont entre els centres públics escolars i les famílies.

Les dificultats amb les quals ens trobam habitualment amb els menors són les seves famílies, que majoritàriament estan molt desestructurades, amb una problemàtica social complexa (divorcis, separacions, acollides no reglades de menors, atur, falta de recursos bàsics...) i també una falta o manca d'habilitats parentals bàsiques.

Als centres educatius trobam dificultats com la falta de confiança en els resultats dels protocols d'absentisme i en la resposta familiar, deguda al fet que hi ha poques eines que els professionals puguin utilitzar per prevenir aquesta situació, existeix una

total impunitat pel que fa a les administracions públiques competents en educació, tant per prevenir aquest comportament com per sancionar els alumnes amb aquests comportaments crònics, d'aquí la falta de confiança dels col·legis. També hi ha falta de comprensió en alguns centres de la cultura gitana, la visió que tenen alguns centres no solament de la cultura gitana sinó també del poblat de Son Banya és molt distorsionada, sobretot pels mitjans de comunicació. Als centres públics existeix en major o menor mesura la idea d'integració d'aquesta població en la societat normalitzada de Palma, no obstant això, alguns centres tenen unes ràtios elevades de la presència de població gitana per aula.

Des del Patronat s'ha buscat la implicació de diversos organismes per sancionar l'absentisme, no obstant això, hi ha resistències en l'aplicació de mesures disciplinàries o de protecció dels menors de Son Banya per eradicar l'absentisme o, en menor mesura, per disminuir les taxes de nens i nenes que no van a escola.

Així i tot, a Son Riera es realitzen una sèrie d'activitats encaminades a aconseguir els nostres objectius, gestions escolars com permisos per a les excursions, sortides extraescolars; gestió de prestacions econòmiques com beques, ajudes de menjador...; aquesta sèrie de tasques es realitzen pel fet que la majoria dels pares no saben ni llegir ni escriure. Seguiment exhaustiu de les faltes d'assistència, amb reunions mensuals amb els centres escolars per fer una revisió de les famílies i els nens i nenes juntament amb les monitores. Aquestes monitores fan tasques de suport i acompanyament als nens i nenes inclosos en el projecte escolar; també es realitzen acompanyaments de famílies en la realització de gestions escolars.

En la prevenció d'absentisme, el Patronat realitza una sèrie de sortides d'oci com a premi a l'assistència escolar. Aquestes sortides es fan mensualment, en haver consultat les faltes d'assistència que rebem de les escoles. Aquesta és una de les activitats que més agrada als nens i nenes de Son Riera, i per la qual molts dels infants absentistes acudeixen de forma intermitent a l'escola.

I encara que pugui semblar que el pes de la responsabilitat recau sobre els infants, realment el principal responsable de l'absentisme són els pares o tutors, pel fet que a la cultura gitana: «*la escuela es cosa de payos*» i «*en la escuela no se aprende nada*». És en aquest punt on comença realment el treball de sensibilització i informació de la importància de l'escola en l'educació dels nens i nenes, remarcant el caràcter de futur que té l'educació per millorar les condicions de vida. Facilitam les tasques dels pares durant els matins, aixecant les famílies perquè comencin a arreglar els fills/es per acudir a escola.

En l'equip del Patronat hi ha dues treballadores familiars que s'encarreguen de les labors quotidianes amb les famílies més necessitades, com ara endreçar i vestir els nens que han d'anar a escola, dels quals la mare no pot fer-se càrrec (per motius laborals o altres motius raonables i justificables), també s'ocupen del seguiment mèdic (vacunacions, revisions, consulta a l'especialista...) dels alumnes del projecte escolar. Fem reunions periòdiques amb les famílies absentistes per conèixer els motius pels quals els seus fills no acudeixen a escola, i intentar posar-hi remei, tant com sigui possible.

Actualment comptam amb la col·laboració especial del Fiscal de Menors de Palma, senyor José Díaz, amb el qual, després de diverses reunions, s'arribà a l'acord que els casos d'absentistes més greus anirien a la fiscalia i que seria ell personalment qui

convocaria les famílies per demanar-los explicacions dels motius pels quals els seus fills/es falten actualment al col·legi, i prendria les mesures oportunes (fins i tot retirades temporals de tutela), si el cas ho demanava. Des del Patronat s'espera que aquestes actuacions tindran un caràcter dissuassori en les famílies i que, després de diverses intervencions del fiscal, les famílies absentistes tornaran a dur els nens i nenes a l'escola, i es crearà un efecte en cascada entre la resta de famílies amb infants absentistes.

Personalment pens que durant quaranta anys les autoritats responsables de Son Banya han estat mirant cap a un altre costat, el problema del poblat es va ocultar durant molt temps, fins que finalment va ser impossible seguir tapant-lo, sobretot pel problema de la droga, així i tot, quan la droga va ser un problema real i públic, es va seguir mirant cap a un altre costat. Així doncs, després de quaranta anys la degradació social que ha sofert el poblat de Son Banya ha estat molt gran. El problema va anar degenerant any rere any fins a convertir-se en el que avui coneixem com el supermercat de la droga. Aquesta imatge no és en absolut del tot certa, ja que a Son Banya hi ha famílies honrades i treballadores, no obstant això, també són marginades no sols per la raça, sinó també perquè pertanyen al «clan de Son Banya», on tots són o narcotraficants o delinqüents. I no obstant això, segueixen lluitant dia a dia per poder sortir d'allà. En tot aquest temps les anècdotes han estat innumbrables, però el sentiment només ha estat un: «hi ha gent que es mereix que li donin una oportunitat».

Referències bibliogràfiques

- ABAJO, J.E. (1996). "La escolarización de los niños gitanos. El desconcierto de los mensajes doble-vinculares y la apuesta por los vínculos sociales y afectivos". *Rev. Aula n. 47, febrero*.
- ABAJO, J.E. (1997). *La escolarización de los niños gitanos*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.
- ABAJO, J.E. (1998). «La afectividad, clave pedagógica y apuesta social». *Cuadernos de Pedagogía, 273*.
- CARMONA, A.; HEREDIA, J. (1994). «Cultura gitana y cambio social». *Diálogo Gitano, 79*.
- CARRASCO, S. (1998). «Usos y abusos del concepto de cultura». *Cuadernos de Pedagogía, 264*.
- ECHEITA, G. (1994). «A favor de una educación de calidad para todos». *Cuadernos de Pedagogía, 228*.
- SANTOS, M.C.; DE LA TORRE, V. y otros (1996). *La cultura gitana en el currículum de infantil y Primaria*. Salamanca. Dirección Provincial de Educación.
- AA.VV. (2001). "Entre gitanos y payos". *Cuadernos de Pedagogía 296, p.20-23*.